کمپینی بارزانی بە ریفراندم، چپ لە کوە اوستاو؟ ... سعید کرامت

کامپینی مسعود بارزانی بە ریفراندم سبارت بە سربەخوی کوردستان ئوندە بە وەت جوان و باکیش، کە بە داخوە بشی هەر زری چپی لەگە خەدا هاو ئاهەنگ کردوو. بە لەبەر چاو گرتنی ئزمونی ٢٦ سالی حوکمرانی بارزانی و ئامانجە استقینەکانی ئم پرژیە، بچنی چپ لەم بوار جگای سرنج. وت یان کسایتک کە خوی لە بواری ئابوری و بەیوبردندا سرچاوە گندەیە و بە هەی پشل کردنی زق و ناشیاوی یاسا متمانی لە ژرپرسیار دایە، نابت سر پرشتی پرژیەکی ئاوا گرنگی پە بسپردرت.

کیشکە تنها لە ناشیاوی کارگری ئم سیناریەیەدا کورت نابتوە. ئامانجی ئم یفراندم ئوە نیە کە خەکی کوردستان بە درژایی ١٠٠ سالی ابردوو سرو مالیان بە داناوە . ئم سیناریە، پلانکی لە پشت پردویەو پە لە ناونی.
زربی وتە چپکان لە جیاتی ئوی جموجەی پشت پردە و مترسی ئنجامکانی ئم سیناریە بخوننو، کچی تنها واتی بابتکیان بینیوە.
اپرسی گشتی اسقینە پویستی بە کمەک کاری بنەتی و یاسایی هیە کە دبت لەلایەن لایەنی داواکارو ئنجام درابت، کە لەردا بە چند خاەک دیانخمە وو.

ئامانجی یفراندم

ئم پروژە سیاسیە بە ئونیە کیشیەکی سد سالی کورد چار سر بکات. بە پچوانەو ئمە پیلانکە لە بنەتدا بە دربازکردنی ئزمی شرعیتی سیاسی کورسیکی مسعود بارزانیە. ئوە زیادتر لە دوسالە ماوی یاسایی سرکی هرمی کوردستان بسر چوو، بەام، عاشقبونی بە کورسی دسەات وای لەکردوو دستهەنگرت لە کورسی سرکایتی هرم. ئم کشیە بتە هی ئوە کە پارلمان سبارت بە پستی سروکایتی هەوست بگرت. پاش وروژاندنی بابتی سروکایتی لە لایەن بای ئپزسینی ناوپرلمانو، مسعود

بارزانی بیاری دا ئو دامزراویی دابخات و سرککی لە هولر دوور بخرتوە.

لوکاتوە کە ئم ئالگور هاتت ئاراو، قیرانی ئابوری و سیاسی کوردستان گیشتت قوناخک قوتر.
سرای ئم تنگوچمیە، ئو زیاتر لە دوو دیونیوە لە حوکمانی بارزانی لە کوردستان تپدبە، کچی هشتا ئو وات یاسای بنتی یان "دستورکی" بە بیوە بردنی کومگا نیە. پکهاتی کارگی هرمی کوردستان تگلاو لە گندی و توشی قیرانکی مای گور هاتوو. قیرانی سرکایتی هرم و کش جراوجرکانی تر، بونت مایی فشارکی زر لە دژی بارزانی.

سرباری ئم کیشان، بارزانی نیگرانی ئویە کە ئزمونی کوردستانی ژئاوا سر ژ بکات بە کوردستانی باشور. لە کاتکدا کە شنگال لە دس داعش ئازاد کرا، دانیشیتوانی ئو شارو ناوچکانی دوروبری پشنیاری خبوبردنی "یکینکانی پاراستنی گل" ، کە سر بە حیزبی یکیتی دموکراتکی سوریان، هلبژارد بە بیوی بردنی ناوچ کیان. هزکانی بارزانی چند جارک، بە یارمتی تورکیە، هویان دا کە بوە برایتی ئوشارە لە نوننانی دانیشتوانکی بستننوە بام خراگری خککک ئو پلانیان بر پرچ دایوە. ئگر ئزمونی وژئاوا لە باشور پر بستنی، ئوا بزوتنوی جماوری ئبت هرشیکی جددی تر لە ئپوزیسینی ئیستا لە سر بارزانی.

بارزانی هست بو مترسیان کردوە و ئوی بو درئنجام گیاندوە کە دبە گایکی تر بە بەلادابردنی خکی کوردستان بدزتوە. یفراندمی ئستا بە خزمتکردن بم گرفت، بام ئم گرفت تنها یک کشیە لە کشکانی ئم گشت پرسیە.

گرفتکانی تر کامان؟

هیچ تاکک ئاگای لە ناوەکە ئم گشت پرسیی بارزانی نیە. کارگانی ئم سیناریە، خکیان بە سندقک داخراو دخوش کردووە. هاواتیان نازانن لە ژر دسلاتی دوتی کوردی پاش ریفراندم چن پە ناس دکرن و مافکانیان کامن، بیان ون نیە بە چشویک لە سیستمی حوکمرانی دنگ دن.
پاش سربخی سیستمی حوکموایی دلخوازی بارزانی چن حوکومتک دبی؟ دبت پاشایتی، کوماری سیکولار، کوماری اسلامی یان

عەشایەری؟ کەس نازانی هاوسەنگی هێز لە نێوان دامەزراوەکانی یاسا دانان، کارگێڕی و داد دا چۆن پێک دێت.

کوردستان دەبێتە خاوەنی چ جۆرە دەستورێک، شێوازی دەستاو دەست کردنی دەسەڵات چۆن دەبێ؟ ئاخوا بواری دەساو دەسکردنی حکومەت و کێک وەرگرتن لە یاسای بنەڕەتی وەڵات دەدرێت؟ سنور و جوگرافیای سیاسی کردستان کامانەن؟
سەرجەمای ئەمانە، ئەو کەسانەی کە یاساو دەسای ئەم یاریە دا دەدۆڕێن، لە جیاتی ئەوەی نەونرایەتی خێک بکەن، هەر هەمویان دەستەمەی بارزانین. بەیە سودی ئەم سیناریۆیە لە جاتی ئەوەی بەواتە خەزنەی هاواتیانی کوردستانەوە، دەچێتە گیرفانی بنەماڵەیەکەوە.

چەپ لە کوێی ئەم یاریید ەاوستاوە؟

سەرەای ئەو کەم و کوێیانە، تا ئەو جێگایەی من بە دووادا چوونم بە ئەدەبیاتی هەزە چەپە کانی کوردستانی باشور و ەوژهەاتم کردبێت، هەمویان پشوازیان لەم بانگشتەی ەیفراندەم کردووە. لە ناو کەسایەتییە دیارە کانی چەپ، لەرادا چند سەرنجێکی هاوەی رێبوار ئەحمەد، سکرتێری پشوە حیزبی کەمۆنیستی کرێکاری عێراق و یەکە لە رابەرانی بزوتنەوەکە لەم ناوچەیە، شی دەکەمەوە.
هاوەە رێبوار لەنووسراوەکدا بە ناو نیشانی " ەیفراندەم مافی خێکە، بەەام بارزانی و ناسیۆنالیسم خاەی لاوازن!" وەەای پشتگیری لە هەەمەت بە ئەم گشت پرسیە، دەنوسێ:

"لەوەش زیاتر دژایەتی کردنی ریفراندەم بەهانەی "بەکارنەخستنەوەی پەرلەمان" جگە لە بە فیداکردنی چارنوسی خێک لە پێناو بەدەستهێنانەوەی بەشە دەسەڵات و بەشیان لە سامانی بە تاانبراو هیچی تر نیە. بە گشتی ئەو بەچونەی کە راوستانی بارزانی و پارتی لە پشتی ریفراندەم دەکاتە بەهانەیەک بە دژایەتی کردنی ئەم پرسە، هەوەستەکی تەسکی ئەنتی پارتیە و پێوەندی بە بەرژەوەندی خێک و ئایندەیەکی باشتر بە کەمەگاوە نیە. "

نووسەر لە درێژە دا دەی،" پرسەی ریفراندەم و جیابوونەوەی کوردستان پرسەکی گرنگ و چارنوسسازە، ناوەرکی ئەم پرسەیە شتێک نیە جگە لە بواردان بە دەربەینی رای ئازادانەی خێک لەسەر ئایندەی ئەم کەمەگایە."

تائەو شوینە کە قسە و باسەکە لە سەر سەربخەی و مافی چارەی

خ□نووسین□، منیش هاو□ام ل□گ□□ هاو□□ □□بوار. کیانی سیاسی عیراق له س□ر بن□مای ن□ژادی و ئاینی بنیاد نراو□. ئ□م ش□وه□ له حوکم□انی ب□ربەست□ ل□ پ□ش گ□شەکردنی م□دەنیانەی هاو□اتیاندا و زیاتر م□یلی ب□لای قو□کردنەوەی کەشە ن□ژادەکاندای□.
ب□دەنیایی□و ئ□گ□ر ب□ت و ه□زیکی پ□شکەوتوخواز، ب□رگریکەر ل□ سیست□مکی سیکولار، پابەند ب□ مافی هاو□اتیان و دادوەری ک□م□ایەتی، داوای □یفرند□م وس□ربەخۆ کوردستان بکات دەب□ت پشتگیری بکر□ت.
ب□□ام بزووتنەو□و کەسایەتی بانگەوازکەر ب□ گشت پرسی ئ□م جار□، هیچ نزیکایەتیەکی ل□گ□□ بزوتنەو□یەکی وادا نی□.

س□رەای ئ□م، ش□وەی بیرکردنەوەی هاو□□ □□بوار ل□ پاراگرافی س□ر□و ئ□و تەسەور□ دەدا ب□ خوێنەر که گوایا بارزانی خ□ریکه خ□□کی کوردستان ب□ر□و ئایندەیەکی باشتر دەبات. پ□وای□ که نزیارانی □یفرند□می ئ□م□□ ل□م پرسە گرینگە تێناگەن.
پ□شتر ئیشار□تم دا که ک□م کەوی بن□□□تی ئ□م □یفرند□م ناڕوون بونی ناو□□□کەکەیەتی. حکوم□تی بارزانی ل□ درێژەی فەرمانڕەوایی خ□یدا نەی توانیو□ کار□با و ئاو□ خ□□ک دابین بکات. س□ر□□ای ب□ پیت و ب□ر□کەتی بونی خاکەکەی ب□ کشتوکا□، کوردستان ه□شتا خ□یار و تەماتە وماستاو له ئیران و تورکیاو□ هاورده دەکات.
سیستمی بیرکردنەوەی بارزانی تا ئ□و □ادیە ع□شایەریی□ که تائیستا نەیتوانیو□ سیستمی دووئیدار□یی کوردستان بکات به□ەک، جا چ□ن دەتوانێت یەک نەتەو□ بە پ□کهاتە جەراوجەرەکانی و کیشە کە□□کە بووکانیو□ لهم تێنگەژە میژوییەدا درباز بکات ب□ر□و ئاسەیەکی باشتر و ئایندەیەکی ئاسودیان ب□ دابین بکات؟

هاو□□ □□بوار ل□ درێژەدا دەڵێ،" ناو□ڕەکی ئ□م پرسەیە شتەکنیە جگە ل□ بواردان ب□ د□ربەینی رای ئازادانەی خ□□ک ل□س□ر ئایندەی ئ□م ک□م□□گای□". ئ□م ش□و□ بیوکە د□ربەینە ل□گ□□ □استیەکانی ک□م□□گا و ئەزمونە م□ژوویی□ه کاندا ناگونجێت. ل□ر□ دا پروژەیەکی سیاسی خ□ریکه ل□ خوا تیەریزە دەکرێت. ه□موان د□ زانن که حکوم□تی ع□راق ل□ س□ر بن□مای ق□ومی و ئایینی دام□زراو□. دام ودەزگای حکوم□تی کوردیش له س□ر بن□مای فەرهەنگی خ□□ و ع□شائ□ری ب□ □□وه دەچ□ت.
ئ□گ□ر له ١٣ ساڵی □ابردو له بەغ□دا چ□ندین جار حکوم□ت دەستاو دەست بووه، ب□□ام ئاوگو□□ک ل□و چ□شنە که ل□ ٢٦ ساڵی رابردو ل□ کوردستان □وی نەداو□. ئ□ستا بارزانی ب□و پ□شینە سیاسیەوه □□گای

بە "دەر بەینی ئای ئازادانە" هەموار دەکات؟ ئایا سبەینی ڕۆژ لە سەرئەنجامی دەنگەکان دەگرێ؟

بەشداری لە ڕیفراندەم، لە ژێر هەر هەلومەرجێکدا، مانای ڕەگەدان بە بەشداری پوزەتیڤیانەی هاوولاتیان لە کومەڵگەدا نیە. دەسکەوت و سەر ئەنجامی هەر هەڵبژاردنێک پەیوەندی بەوەوە هەیە کە چ هەزێک و بە چ ئاسایەکەوە پرسەی ئەو گشتپرسیەی ڕێک خستوە. سەر ئەنجامی دەنگدان لە خۆیدا بە تەنها بە سود ناگەڕێتەوە بە خۆک، تەنانەت سودی هەڵبژاردنکان لە زۆربەی وڵاتە دیموکراسێکانی جیهان بەشوەیەکی گشتی بە خۆک ناگەڕێتەوە.
ئەو لایەنەی پرسەکە دەبات بە ڕێوە، هەر ئەو لایەنەش بڕیکەی دەچنێتەوە. نمونەی مێژووی زۆرمان هەیە کە خۆک بە هەڵبژاردن و گشت پرسی دیکتاتۆری و نەهامەتیان بە خویان هێناوە. هەڵبژاردنی هەتلر و ڕیفراندەم بە کەماری ئیسلامی، تەنیا دوو نموونەن کە پیشان دەدەن دەسەلاتداران چۆن بە ئاسانی دەتوانن دەنگی خەڵک بکەنە سەرمایە بە خۆیان.

با لە گۆشەیەکی ترەوە چاو لە کیشەکە بکەین. لە ساڵی ٢٠١٣ خۆکی کوردستان لە پرۆسەی هەڵبژاردنکدا بەشداریان کرد کە بارزانی زیاتر لە هەر هەزکتر دەوری هەبوو لە دارشتنی یاسای هەڵبژاردنکە. لە ئەنجامی ئەو هەڵبژاردنە کەمێک هەڵسوراوی سیاسی هەبژردران. ئایا بارزانی ڕێزی لەو هەڵبژاردنگرت تا بایخ بە سەرئەنجامی ئەم گشت پرسیە بدات؟
ئەم باسەنە لە بەر ئەوە دەکەم بە ئەوەی ڕەشنبێت، کەسەر بەخۆی لە ژێر سەرپەرشتی بارزانی بێو مانایە نیە کە کەمێگا بەرێو ئاراستەیەکی گونجاو دەبات. ئەم ڕەفراندەمە لە بنەمادا ڕفاندنی دەنگی خۆکە بە دەرباز بون لە قەیران. شەرعیەتدانە بە کورسی سەروکایەتی بارزانی.

ئەو پلەیە ئەوەندە گرینگە بە بارزانی کە ئامادەیە دەست لە تەواوی ناوچە کۆشڵەسەرکان و بگرە سلەمانی و هەڵەبجەیش بکشتەوە بە مەرجێک کورسیەکەی بپارێزری.
گرنگی ئەم کورسیە بۆتە هەی ئەوە کە ئامادە نیە پێش ئەم گشتپرسیە قەیرانی ناوچە کۆشڵەسەرکان یەکلایی بکاتەوە. بارزانی سوور دەزانە هاتنی بە فەرمی ئەو ناوچانە بە سەرکوردستان ڕۆژهی دەنگی هەزە سیاسیەکانی تر بەرز دەکاتەوە و پارتی دەخاتە پراوێزەوە. لە بەر ئەوە پێ باشترە بەجێیان بهێڵت بە بەغدا تابتوانە کورسەکەی لە هەولێر بپارێزی.

□□گ□ چاره چی□؟

ل□ وان□ی□ خو□ن□ر پرسیار بکات که "□□گ□ چاره چی□؟ ئایا د□ب□ ل□ ب□□انب□ر ئ□م ه□لوم□رجه ب□د□نگ دانیشین؟ ب□ باو□□ی من ل□ جیاتی ب□شداری کردن له شای و ل□غانی ئ□م پر□پاگ□ند□ی□، د□ب□ ئ□م ک□مپ□□نه بکر□ت به بزوتن□و□ی□کی نار□زای□تی ب□ د□ست□ ب□ر کردنی موچ□ "پاش ک□وت کراو□کان" و ه□رو□ها گوشارخستن□ س□ر بارزانی ب□ د□ستهـ□□گرتنی ل□ کورسی س□روکای□تی.

□یفرند□م پ□ویستی به □□وش□کی باش ل□ □□کخستن و ج□ب□ج□کردن□، پ□و□ستی ب□ بن□مای ئابوری و دام□زراوه م□دنی و حکومی و س□رو□ری یاسا ه□ی□. ناو□ندی ب□دوادا چونی پرس□کی گرنگی ل□م چ□شنه د□ب□ ل□ دیو□خانی س□ر□ک حیزب□کان ب□ت□ د□ر□و□ ب□ ناو هو□ی د□م□زراوه م□دن□کان که نو□ن□رای□تی خ□□ک د□ک□ن.

ب□ پ□ش بردنی ئ□م پ□رس□، س□ر□تا د□ب□ چار□نوسی ناوچ□ کیش□ل□س□ر□کان دیاری بکر□ت. پاشان، ل□ □□گای ه□□بژاردنی ش□فاف و قانونم□ند و دادپ□رو□ران□ نو□ن□رانی خ□□ک ه□□ببژ□ردر□ن ب□ ب□□□و□بردنی ئ□م پر□س□ی□. ئ□ونوین□ران□ د□ب□ت ئ□رکی ئامادکردنی پ□ویستیی□کانی ئ□م پرس□ بگرن□ س□رشان به‌دوور ل□ د□ست□و□ردانی لای□ن□کان..
ئ□گ□ر پروژهی ر□فرند□م ب□و ش□و□ی□ی ئ□ستا باس□ ل□و□د□کر□ ب□واتـ□ پ□ش□و□، ب□رهـ□م□ک□ی د□چ□ت□ گیرفانی بارزانی و کوردستان و□کو ب□ش□ک ل□ سیست□م□کی ق□ومی- ئایینی د□ک□و□ت□ د□س د□زگای□کی ع□شایری، خوس□پ□ن و ناس□قامگیر.

s.keramat@gmail.com
July 13, 2017